

ממתק לשיבת

נהנים עם איצי

שלום לך יומני

היום בבקר, הכנתי לי על פסא את הבגדים שאלבש מחר לטיול הגדול של חול המועד. בגדים ישנים, שלא נורא אם במהלך הטיול וההליכות, הם גם יקרעו...

אחרי התפלה אבא שלי הוציע שנגלמד יחד את הלכות חול המועד. התפלאתי, בכלל לא ידעתי שיש הלכות מיוחדות לחול המועד! מה יהיה כתוב שם? שצריך להרבות בטיולים, בחיות ובתמונות?

התחלנו ללמד, ולאט לאט הבנתי, שבכלל לא הכרתי את חול המועד... אלו ימים אחרים לגמרי ממה שדמיינתי. בעצם, חול המועד, הוא חג ממש! מתר אמנם לעשות מלאכות שונות, למשל לנסע, אבל כל הזמן צריך לזכור שנמצאים באמצע החג.

חשבתי על הבגדים שהכנתי לטיול, וגם על הטיול עצמו. אולי אני צריך לארגן שיהיו בו קצת פחות הרפתקאות, ויותר הליכה נעימה ורגועה.

באתי הביתה והחלפתי את החלצה שעל הפסא בחלצה חגיגית. אכלתי בהנאה מארוחת חול המועד המיוחדת שאמא הכינה, והתחלתי להרגיש את החג שבחול המועד...

... יומן יקר שלי, אל תכעס שלא כתבתי בך ממש את כל הדברים האלו, אלא רק במחשבה. פשוט ראיתי שכתובה היא גם מן המלאכות שצריך לחשב פעמים האם כדאי לעשות אותן דוקא בחול המועד.

חג שמח לך

אלי

רבי או סוחר?

מקצרי: לאחר שנים בהן היה רבי לוי יצחק מברדיצ'ב סמוך על שלחן חותנו, עמד החותן על כך שרבי לוי יצחק עצמו ישתלב גם בן בחיי המסחר. לשם כך שלח אותו ליריד בליצ'א עם צרור כסף גדול, אך אוה, התברר שהכסף נקלם. החותן גרש בבעט רב את רבי לוי יצחק מפניו. בעבר זמן, זמן החותן למשפט הכפור, בגלל עלייה שקרית. בשפנה לבקש את ברבת רבי אליפלך פליז'נסקי, נענה בעצה - לגשת אל הצדיק שבעירו, רבי לוי יצחק...

מאות השנים האחרונות. משהו נורא עומד לקרות. מישהו העלה רעיון נועז: לשלח אחד מגדולי החכמים אל מחוץ לחומה, על מנת לפגוש את טיטוס בעצמו ולנסות לדבר על לבו. השאלה הגדולה היתה איך עושים זאת, בשעה שהבריונים שומרים על שיערי החומה ומונעים מן היהודים לצאת החוצה!

הערב רד והחכמים נפרדו זה מזה בלב כבד, מתוך החלטה לשוב ולהפגש מחר ולהגיע להחלטות. תחושתם היתה נכונה, כי עמרי וחבריו לא בזבזו זמן ותוך מספר שעות יצאו בתהלוכת לפידים ורזזה הישר אל מחסן העצים הענק.

מקצרי: גזעון יוצא בשלום מבית הדין. עמרי, למחרת יוצא לשאב מים ומגלה כי מפלס המים בבאר נמוך בצורה משוררת...
מאת עוזי קפלון

69 השרפה הגדולה

הצמאון שתקף קדם את עמרי, גזען עכשו ונעלם, לנכח השמחה הפראית שמלאה אותו, על שהצליח לפענח את סוד העצים הבלתי נדלקים. ובכן, לא נס יש כאן ולא חצי נס; טבעם של עצים רטבים, שלא להדלק. זה הכל. מישהו, שחייבים לגלות את זהותו ולהענישו כראוי לו, רוקן את תכולת הבאר על עצי המחסן - זה ברור! האם אין אלה אותם ילדים חצופים מבית המדרש?

מרב עליצות כמעט שמט מידו את הדלי אותו העלה בעמל כה רב. הוא מהר להחזיק בו כהגן והבין כי עליו להסתיר את שמחתו, פן יבין הלה שהסוד נתגלה. "כמה כסף מגיע לך?", בקש לדעת ושלשל ללא אמר ודברים את הסכום הנדרש לידי האחראי.

"סליחה שהתפרצתי", אף טרח להתנצל, למען הסר כל חשד. הוא לגם מלוא לגמיו מן המים הצוננים ואז מהר ונשא את רגליו הישר אל מפקדת הבריונים. לשתף את חבריו בתגלית הגדולה.

גם האחראי על הבאר מהר ועזב את המקום. הוא הלך למסור לחכמים את תחושתו הקשה, כי למרבה החשש וככל הנראה, עמרי גלה כיצד זה נצלו העצים משרפה. לא שהוא יודע זאת בבטחון, אבל השמחה הגדולה שגראתה לפתע על פניו של הבירון המתחכם אומרת דרשני...

אם פנים הדברים, הבינו החכמים, הרי שעניו הדלקה הגדולה, חלילה, הוא רק שאלה של זמן. אולי אפלו חלילה. לאיש הרי אין שליטה על הבריונים הפראים. אספה סודית מצמצמת התארגנה במהירות ועל המדוכה ישבו גדולי חכמי ירושלים.

האזינה היתה קשה. הכל הרגישו בלבם כי יתכן ובתוך זמן קצר מאוד, שוב לא תראה ירושלים כפי שגראתה בארבע

מי אני?

מצות, בלי קערות, ארבע בוסות, בלי הגדות, לא כספרים, על מה שהיה, אלא על מה שיהיה, לא בזמן הראשון, אלא האחרון. והגאלה - בבר לא רק רעיון רוחני, אלא גם חלק מן הטעם שבפיה והגוף הגשמי!

על ארבע בוסות
על מה שהיה
אלא על מה שיהיה
לא בזמן הראשון
אלא האחרון.
והגאלה -
בבר לא רק רעיון רוחני,
אלא גם חלק
מן הטעם שבפיה
והגוף הגשמי!

הרבי מדבר לילדי ישראל

יש לימים האחרונים של פסח - שביעי של פסח ואחרון של פסח - קשר מיוחד אל הגאלה העתיקה... שביעי של פסח - יום קריעת ים סוף - יש לו שיכות קרובה אל הגאלה העתיקה, כי אחד הנפלאות שיראה השם בגאלה העתיקה הוא (כמפרש בהפסרת אחרון של פסח): "והניף ידו על הנהר וגו' והכהו לשבעה נחלים"...

(הרבי מדבר לילדי ישראל חלק ב, עמוד 71)

הלא יאמן קרה: בתקופה שבה היה במדינה עני משוע, כאשר אזור קבל כשלושים גרם לחם שחר ליום, תמורת כרטיסים מיוחדים - ספקו השלטונות קמח לבן בשקים חדשים ובכמיות ענקיות בעבור אפיית המצות!

הרב שניאורסון נצח על כל המלאכה, והוראותיו היו קפדניות ביותר. בצק שהשאר דקות אחדות מעבר לזמן, העבר מיד למאפיית החמץ. מהמאפיות היו מתקשרים לבית הרב, לברר בדיוק את שעת הפסקת העבודה בימי ששי, ושעת התחלת העבודה במוצאי השבת. גם פקחי הנקיון הממשלתיים קבלו הוראות מפי הרב פיצד לדאג שהכל יהיה על טהרת הכשרות לפסח.

באותה שנה היו הזמנות שיא מכל רחבי רוסיה למצות הכשרות של יקטרינוסלב. למרבה הצער, ולמרות התענוג הרוחני שהסב ההשג האדיר לרבי לויצ'חק, הוא עצמו לא זכה לחג את חג הפסח בביתו. כמה ימים לפני החג נעצר בעוון רבנותו הבלתי מתפשרת, ומאז החלה מסכת יסוריו. הוא הגלה למקום נדח בקזחסטן, בריאותו לא עמדה לו בחמש השנים המפרכות שעברו עליו, והוא נפטר בכ' במנחם-אב תש"ד בעיר אלמה-אטה.

באחת מחקירותיו שאל אותו החוקר: "פיצד עלה בידך לאפות כמות אדירה כזאת של מצות לפסח, בשנה של מחסור בקמח, ועוד בעבור צרכי דת?"

"שתדתי את קלינין", ענה הרב בחייד, והחוקר השתתק...

מחכימים ונהנים

אהבה אין סופית

ר' זלמן יפה היה יהודי מאנגליה שהתקרב מאוד לחסידות חב"ד, ונהג להגיע מפעם לפעם אל הרבי מליובאוויטש. הוא זכה ליחס מיוחד של קרוב מצד הרבי, והיה מדבר עמו לעתים קרובות. ביומנו היה רושם את כל השיחות והארועים שתהוה בחצר הרבי. בהוראת הרבי נוהגים חסידיו חב"ד לצאת בחגים אל בתי-הכנסת בעיר, כדי להביא אל המתפללים את שמחת החג. בשנת תשל"ז, בחג הפסח, ארע ארוע מצער: שיירת החסידים התקפה על ידי קבוצה מסוימת, שלא אהדה את דרכו של הרבי.

ר' זלמן שאל את הרבי אם להזכיר ארוע זה ביומנו. הרבי השיב: "אסור לומר דברים שליליים על יהודי, ובפרט על יהודים שמתפללים שלוש פעמים ביום ומניחים תפילין".

אמר. באולם השלך הס. אחרי רגע של דממה הסכימו נציגי השלטון לבקשתו.

רבי לויצ'חק נסע למוסקבה ונפגש עם נשיא רוסיה קלינין ועוזרו. הוא הסביר את עמדתו, כי האינטרס הממשלתי הוא שלא לשקר לאזרחים. אם יתן הכשר על-כרחו, יאבדו היהודים את אמונם בממשלה, טען.

תוצאת הפגישה היתה בלתי-נתפסת: ראשי השלטון במוסקבה הוציאו צו לכל טחנות הקמח באוקראינה, שיש לתת למשגיחים של הרב שניאורסון יד חפשית, לעזר ולסיע להם, ולמלא בדיוק את כל הוראותיהם. אנשי השלטון התחייבו שלא להתערב בשום צורה בעבודת הרב ואנשיו, גם אם יפסלו המשגיחים קמח רב.

מציד ברשיון המפתיע חזר רבי לויצ'חק לעירו והחל במלאכה. הוא הכשיר את שתי טחנות הקמח הגדולות ביותר בעיר, והרכיב בהן נפות חדשות, שעלו ביקר. כמרכז העמיד במקום צות משגיחים מימן, ונתן בידם רשימה של עשרה כללי-ברזל בהשגחה. רשימה זו העברה גם לידי הרשויות הממשלתיות, והן הבהירו כי כל הוראותיו יתמלאו.

יקטרינוסלב היתה עיר-מחוז ראשית באוקראינה. בגלל שטחי הענק של שדות התבואה בסביבותיה, נהפכה ליצרנית הקמח העקרת בעבור רב ערי רוסיה ואוקראינה.

עם התקרב חג הפסח החליטה הממשלה לטול לעצמה את החסות על יצור המצות לכלל יהודי המדינה.

לשם כך הפעילה טחנות קמח רבות, שהחזקו על-פי רוב בידי יהודים, ודרשה מהרבנים לחתם על פשרות המצות לפסח.

קהלות היהודים ברחבי המדינה נתנו את אמונן אך ורק בכשרותו המיוחדת של רבי לויצ'חק שניאורסון. היה ברור לכל כי חתימות שאר הרבנים השגו בלחץ ובנחפזות, ואלו רבה של יקטרינוסלב הוא היחיד שבפקוחו המצות נאפות בתכלית ההדור.

בשנת תרצ"ט זמנו נציגי השלטונות את רבי לויצ'חק לפגישה ובה בקשו ממנו לאשר כי כל תוצרת הקמח והמצות שבמפעלי הממשלה כשרה לפסח. רבי לויצ'חק השיב כי הוא מוכן לקבל עליו את האחריות לפשרות, אך עליהם להסכים שיעמיד משגיחים מטעמו שיפקחו על מלאכת טחינת הקמח ואפיית המצות, ושלא יגבילו את המשגיחים בפעילותם בשום צורה.

אנשי השלטון השיבו כי הנהלים המחמירים שהוא מציע יגרמו לפסילת כמות גדולה של קמח, והדבר יסב למדינה הפסד גדול. זה צעד נגד הממשלה, הזהירו אותו.

רבי לויצ'חק לא נבהל. פתאום קם ממקומו וקרא: "אני מענין להפגש עם קלינין וראשי הממשל, כדי להסביר את הענין".

קוראים בענין

רבנות ללא חת

פחד! המלה האחת הזאת בטאה את תחושותיהם של יהודי רוסיה הסובייטית בשנות המהפכה הקומוניסטית. כל התכנסות נחשבה עוון פלילי. פעילות יהודית, כגון תפלה או שעור תורה, כנתה 'אנטי-מהפכנית', והיתה עלולה לעלות בחיי הפעיל, או בהגלייתו לסיביר לשנים רבות.

אלה היו הימים האפלים של שלטון סטלין, אשר דרף ללא רחם כל מי שנחשד בפעילות האסורה. הנשיא הרשמי של רוסיה היה מיכאיל קלינין, שמדיניות הפנים היתה בסמכותו.

מגמת השלטון היתה לדכא את מעמד הרבנים ברחבי המדינה. הרוסים נסו לכפות עליהם את דרכם באיומים. רבנים רבים חששו לעורם, ולא אחת חתמו שלא ברצונם על מסמכי הממשלה. כך התפרסמה עצומה שתומה בידי רבני ישראל כי ממשלת רוסיה אינה רודפת את הדת.

יוצא מן הכלל היה רבי לויצ'חק שניאורסון, רבה של יקטרינוסלב (כיום דניפרופטרובסק) ואביו של הרבי מליובאוויטש. את רבנותו נהל ברמה ועמד בתקף על אמונתו, בהצהירו כי לא יוכל לתת את הסכמתו על שום דבר שאינו תואם את ההלכה.

פעילותו הגיעה לשיא בלתי-נתפס בספור המדהים של אפיית המצות לקראת הפסח.

מגלים עולם

פרי התמר הוא בריא מאוד. הפרי מכיל 70% סוכר, חלבונים, ויטמינים ומינרלים חשובים. התמר הוא אחד משבעת המינים בהם נשתבחה ארץ ישראל - "ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש". בעבר גדלו תמרים רבים בארצנו והם טפחו על ידי תושביה אבל לאחר החרב והגלות הזנחו מטעי התמרים ובמשך שנים הכתדו עצים רבים. למרות זאת נוטרו תמרים ליד מעינות המים במדבר ובנגב. לפני כחמשים שנה החלו לנטע תמרים רבים. ענפי-עץ צעירים הברחו במבצעים מלאי הרפתקאות מארצות ערביות המברכות בתמרים ונטעו פאן מחדש בהצלחה. דוד המלך בתהלים המשיל את הצדיקים לעץ התמר, ועל המשיל אמרו לנו חז"ל: מה תמרה זו נאה במראה וכל פרותיה מתוקים וטובים, כך בידוד נאה במראהו וכל מעשיו מתוקים וטובים לפני השם.

דמות מהפרשה

גריגורי הגרגשי

בעבר ספר לכם כאן בן הדוד שלי, כספי האמרי, על מלחמתם בבני ישראל, על האבדות הגדולות שנגרמו להם, ועל הנזק הכלכלי העצום.

הספור שלנו, העם הגרגשי - שונה עד מאוד. מיד כשבני ישראל נכנסו לארץ, ארזנו את מטלטלנו, אמרנו שלום לאדמות ועזבנו. בלי מלחמה ובלי מאבק. ידענו שעם ישראל עומד לנצח את כלם, אז למה להלחם?

אתם לא מאמינים לי? תסתכלו בעצמכם בקריאה של שבת חול המועד, שם נאמר "הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחתי והפריזי והחוי והיבוסים". לאן נעלם הגרגשי? הוא אשר אמרתי, אנחנו עזבנו בעצמנו, בלי גרוש ובלי מלחמה. הרבה יותר טוב.

והקדוש-ברוך-הוא השיב לנו כגמולנו. נדדנו לחפש ארץ, עד שמצאנו ארץ טובה ורחבה, יפה ומשפחת - שנגראית ממש כמו ארץ ישראל. אמנם בלי הקדשה של ארץ ישראל - ששיכת רק ליהודים - אבל עדיין, ארץ נחלי מים, פרות משבחים, בקר דשן ועוד. רוצים לבוא לבקר? אנחנו מתגוררים לא רחוק מכם, בערבות אפריקה...

